

שיבועה שבועות אחרי ליל-הדמים, ביום ה-5 ביוני 1984, בעיקבות הפירסום של מסקנות חקירתו של האלוף (מיל') מאיר

זורע, פירסם העולם הזה 71 שאלות, המדברות בעד עצמן. להלן השאלות במלואן, כפי שפורסמו אז.

77 שאלות

● שאלות לראש

המטה הכללי

● האם אתה נכחת במקום האירוע משעות הערב ועד אחרי גמר הפעולה?
 ● האם אתה פיקדת על הפעולה לשיחור בני הערובה וממילא היית אחראי גם לשלב הטיפול בחוטפים ובחטופים אחרי תום ההסתערות?
 ● אם מסרת את הפיקוד למישהו אחר, בשלב כלשהו — למי מסרת את הפיקוד, ומתי?
 ● מי היה האחראי במקום האירוע בשעה שנרצחו שני החוטפים?
 ● אילו הוראות נתת לפני ההסתערות לכוחות לגבי הטיפול בחוטפים?
 ● האם הודיע לך הדרג המדיני, בפירוש או במרומז, בכתב או בעל-פה, שקיימת מעתה החלטה להרוג את כל "המחבלים", הנוסלים בידי כוחות הביטחון כשהם חיים?
 ● אם קיבלת הוראה כזאת — מה עשית כדי להעמיד את הדרג המדיני על כך שזוהי פקודה בלתי-חוקית, אשר לפי חוקי-ישראל אסור לחילל לבצע אותה?
 ● אם לא קיבלת הוראה עקרונית כזאת, האם הבינת בצורה אחרת שזוהי המדיניות?
 ● בניסיונותיך עם שרי-הביטחון במקום-האירוע באותו לילה, האם נתן לך להבין שזוהי המדיניות?
 ● מה עשית כדי לוודא, במהלך אותו לילה ולקראת ההסתערות, שברור לכוחות שיש לקחת בשבי את החוטפים אם הם נכנעים ואינם מגלים התנגדות?

● האם הודיע לך הדרג המדיני, בפירוש או במרומז, בכתב או בעל-פה, שקיימת מעתה החלטה להרוג את כל "המחבלים", הנוסלים בידי כוחות הביטחון כשהם חיים?
 ● אם קיבלת הוראה כזאת — מה עשית כדי להעמיד את הדרג המדיני על כך שזוהי פקודה בלתי-חוקית, אשר לפי חוקי-ישראל אסור לחילל לבצע אותה?
 ● אם לא קיבלת הוראה עקרונית כזאת, האם הבינת בצורה אחרת שזוהי המדיניות?
 ● בניסיונותיך עם שרי-הביטחון במקום-האירוע באותו לילה, האם נתן לך להבין שזוהי המדיניות?
 ● מה עשית כדי לוודא, במהלך אותו לילה ולקראת ההסתערות, שברור לכוחות שיש לקחת בשבי את החוטפים אם הם נכנעים ואינם מגלים התנגדות?

● מתי נודע לך כי שני החוטפים נהרגו, אחרי שנלכדו דו חיים?
 ● מי מסר לך על כך?
 ● מה עשית כדי לברר בו במקום מה בדיוק קרה, ומה היו תוצאות הנירוח הזה?
 ● האם סביר להניח כי איש-ביטחון כלשהו, ותהיה דרגתו ככל שתהיה, יבצע פשע-מילחמה במרחק של כמה עשרות מטרים ממך, במסגרת אירוע שאתה פיקדת עליו אישית, מבלי שהאמין שהוא פועל על פי הוראתך ועל דעתך?
 ● אם אכן קרה כדבר הזה, ובוצע בקירבתך ובתחום-אחריותך פשע-מילחמה שהיווה גם הפרת-מישמת חמורה ביותר, האם סביר להניח כי לא ערכת בו במקום נירוח, ולא הסקת בו במקום מסקנות?
 ● מכיוון שתמונות הצלמים — שפותחו תוך שעות ספורות — הכיחו בעליל מי היו הקצינים, החיילים

ואנשי-השב"כ שהובילו את החוטפים שעה קלה לפני הירצחם — מה עשית כדי לחקור את האנשים האלה בו כיום וכדי להסיק מסקנות?
 ● איך הגיעו כוחות-הביטחון כבר בשעה 06.00 בבוקר אל מישפחות ארבעת החוטפים ועצרו את הגברים — פחות משעה אחרי שנלכדו שני החוטפים החיים?

● אם בוצע פשע בנוכחותך ובתחום-אחריותך, ואם היווה הדבר גם הפרת-מישמת חמורה ביותר, ואם היה מעורב בכך אישית קצין ואת הדבר היה בניגוד לרצונך — האם יש הסבר כלשהו להתנהגותך, מל-בד אמונתך שהמעשה בוצע על פי הוראות הממשלה ובי-התאם למדיניותה?

● שאלות למאיד זורע

● מדוע היתה דרושה לוועדה שכראשותך תקופה כה ארוכה — קרוב לחודש — כדי לברוק אירועים שאירעו במשך כמה דקות, ואשר כל הנוכחים בהם היו אנשים בתפקיד, שקל לזהותם ולאתרם?
 ● מדוע לא הוזמנו עדייראיה, אשר עדותם יכלה להטיל אור על אשר התרחש?
 ● במיוחד — מדוע לא הוזמנה ענת סרגוסטי, שצילמה את החוטף סוכחי אבירג'אמע ומלווי דקות מע-טות לפני הירצחו?
 ● מדוע לא התבקשה ענת סרגוסטי לזהות את האנשים המופיעים בתצ-לומיה?

● האם יש קשר בין איר-הזמנת סרגוסטי ובין העובדה שהיא חברת מערכת "העולם הזה" ושעל כן היה סביר להניח כי לא תסכים להעלים עובדות ולתמוך בגירסה כוזבת כדי לחפות על הרוצחים ושולחיהם?
 ● האם אי-הזמנת ענת סרגוסטי אינה מטילה אור על כל מגמת הדי-קורה, שיטתה ומירת מהימנותה?

● מדוע המציאה הוועדה את הגירסה כאילו הוכו החוטפים כעודם באוטובוס, וזאת כדי למנוע מהם — כניכול — לפוצץ פצצות אפטריות?
 ● האם לא היה ברור לוועדה כי גירסה זו היא שקר גם מאחר שהתצלומים של שלושת הצ-למים (של "חדשות", "מעריב" ו-"העולם הזה") מראים בבירור, ומעל לכל ספק, כי אחרי הורדתם מן האוטובוס היו שני החוטפים בריאים ושלמים לגמרי, עמדו על רגליהם והלכו על רגליהם?

● האם אושרה עובדה זו על-ידי צלמי חדשות ומעריב?
 ● האם הסיבה האמתית לאי-הזמנתה של ענת סרגוסטי היתה נעוצה בעובדה שהיא עמדה להעיד כי ראתה את החוטף סוכחי כשהוא חי ובריא, אחרי גמר הקרב ואחרי הורדתו מן האוטובוס?

● האם הגירסה השיקרית הומצאה כדי לעורר את הרושם הכוזב כאילו החוטפים כבר היו הצירימתיים כאשר הורדו מן האוטובוס, וכי מצבם החמור נגרם בעת הקרב ובקשר עימי, ומתוך צרכים צבאיים לגיטי-מיים?

● האם בוצעו בגוויותיהם של שני החוטפים סוכחי ובנדרודו, נתיחות שלאחר-המות מייד אחרי הריגתם?
 ● מה נאמר בדוח הנתיחות האלה, ומה צויין בהם כסיבות-המוות?

● מדוע לא הסתפקה הוועדה בנתיחות אלה, אלא הוציאה את הגר-פוט מקבריהן וערכה בהן נתיחה שנית?
 ● האם הנתיחה השניה באה כדי לקבוע מימציא שסתרה את מימציא הנתיחה הראשונה?
 ● האם, למשל, באה הנתיחה ה-שניה כדי לשנות את סיבת-המוות, כך שתתאים לגירסה שנקבעה על-ידי הוועדה מתוך שיקולים פוליטיים?
 ● האם הומצאה הגירסה כאילו נהרגו החוטפים על-ידי מכות שהומטרו עליהם בידי רבים, כדי למנוע את הטלת ה-אחריות לרצח על אדם מסוים, או על מיספר קטן של אנשים, וכדי למנוע את הצורך בע-ריכת מישפטי-רצח סנסציוני, שבו היתה כל האמת יוצאת לאור?

● שאלות לשר-הביטחון

● מתי הגעת למקום האירוע?
 ● עד מתי נשאת במקום האירוע?
 ● האם היית נוכח בשעת ההסתערות על האוטובוס?
 ● אם כן — האם היווה לך הרמטכ"ל, או מישהו אחר, בו במקום, שבני-הערובה שוחררו, ששני חוטפים נהרגו וכי שניים נלכדו חיים?
 ● אילו הוראות נתת בו במקום? ואם לא נתת הוראות — מה אמרת?
 ● האם רמזת, בצורה מפור-שת או בלתי-מפורשת, במסר-מוז או במשתמע, כי מדיניות הממשלה היא, שמעטתה אין לה שאיר, "מחבלים" בחיים כשי-הם נלכדים חיים?
 ● האם נתקבלה החלטה כזאת על-ידך, או על-ידיך בשיתוף עם יצחק שמיר, או בחוג ממשלתי אחר, אחרי חילופי-השכבים שבמיסגרתם שוחררו רבים ממבצעי הפיגועים?

● אם לא התקבלה החלטה כזאת — למה התכוונת כאשר אמרת, ביום השבת בבוקר, יממה אחרי פרשת האוטובוס, בהצהרה שישודרה ברדיו, כי על המחבלים לדעת ששום מחבל לא ייצא חי מפיגוע?
 ● מתי נודע לך ששני החוטפים, שנלכדו חיים ובריאים, נהרגו?
 ● מי מסר לך את ההודעה הנ"ל, ובאילו נסיבות?
 ● אם הדבר נמסר לך בשעה שהיית עוד במקום — האם נתת הוראה כלשהי לרמטכ"ל, שנכח במקום, כדי לגלות את האמת ולתפוס את האשמים ברצח?

● אם זה נמסר לך כשכבר לא היית במקום — אילו צעדים נקטת כדי לברר את העניין ולקבל דיווח מלא מפי הרמטכ"ל ולתבוע את האחראים לדיון?
 ● אם לא נקטת אף אחת מן הפעולות האלה, האם אין להסיק מכך שהפעולה בוצעה על-פי הוראתך, או בהסכמתך המפורשת או המרומזת?

● האם מוסרת את הודעתך המשודרת ביום השבת בבוקר, ביועדן ששני חוטפים נרצחו אחרי לכידתם, האם לא היה ברור לך כי הודעתך תתפרש על-ידי כל ברידעת בהודאה בכך שרצח זה בוצע על פי החלטה ממשלתית עקרונית?
 ● אם כן — מדוע לא דאגת להבהיר מייד שאין זו כוונתך, ומדוע לא הסברת את כוונתך האמתית — אם אכן הייתה לך כוונה אחרת?

● האם עולה על הדעת כי רצח כזה יבוצע במרחק של כמה עשרות מטרים ממך, מבלי שנמסר לך על כך מייד?
 ● האם יתכן כי מעשה כזה יבוצע במסגרת פעולה שעליה פיקד הר-מטכ"ל, בנוכחותך, מבלי שתתבע מייד וכו במקום דיווח-שנון מלא מפי הר-מטכ"ל?

● מדוע לא מינית מייד ועדת חקירה?
 ● רק אחרי שהדברים פורסמו על-ידי "העולם הזה" ועל-ידי עיתון נים זרים?

● מדוע דאגת גם או שצעם עריכת החקירה תישאר בגדר סוד, והטלת עונש יוצא-דופן על הצהרון חדשות שפירסם את הדיעה על עריכת החקירה?
 ● מדוע התנגדת, ומדוע אתה ממשיך להתנגד, לעריכת חקירה אובייקטיבית ובלתי-תלוויה, בהתאם לחוק ועדות-החקירה, מטעם ועדה שתמונה על ידי נשיא בית-המשפט העליון, ובראשה יעמוד שופט בית-המשפט העליון?
 ● על מי אתה מחפה — על עצמך או על אישים בכירים אחרים?

● מדוע טענת באזוני עורכי-העיתונים כאילו פירסום האמת עלול להזיק לשכינו המוחזקים בידי אירגונים פלסטיניים — זמן רב אחרי שכבר היה ידוע בעולם כי שני החוטפים נרצחו אחרי לכידתם?
 ● מי אחראי להפצת הגירסות השיקריות בימים הראשונים אחרי

הפרשה, כגון השקר שהאיש המצולם בתמונה לא היה אחד החוטפים אלא אסיר ערבי שהובא מהכלא, הגירסה שצולם בתמונה נוסע שנחשד כחוטף, ושאר דברי כזב ושקר שנועדו להטעות את הציבור הישראלי?

● שאלות לראש-הממשלה

● למה התכוונת כאשר הצהרת, שעות מעטות אחרי רצח החוטפים, ש-על המחבלים לדעת ששום מחבל לא ייצא חי מפיגוע?
 ● האם ידעת, בשעה שמסרת הצהרה חמורה זו, שכמה שעות לפני כן הוצא-להורג שני "מחבלים", שנתפסו כשהם חיים ושלמים?

● האם ביטאה הצהרתך מדיניות שהחלטת עליה, בעצה אחת עם שרי הביטחון, שלא להותיר בחיים ערבים המבצעים פיגועים בישראל — החלטה שהיא בלתי-חוקית בעליל המהווה כשלעצמה פשע-מילחמה?
 ● אם כן — מתי התקבלה החלטה זו, ומי היה שותף לה?
 ● אם לא היתה החלטה כזאת, מדוע על הבררת מייד את כוונת ברדיך, כאשר הסתכר לך כי הוצאו להורג שבויים?

● מדוע לא הצעת לממשלה להח-ליט על הקמת ועדת-חקירה ממלכ-תית, על פי חוק ועדות-החקירה, הקובע כי ועדה כזאת תורכב על-ידי נשיא בית-המשפט העליון ושבראשה יעמוד שופט?
 ● האם ברור לך כי הריגת שבויים אינה רק פשע-מילחמה על פי חוקי ישראל והחוק הבינ-לאומי, אלא שהיא עולה לגרומם למהיגור-דמים ולהריגת ישאלים רבים, מאחר שלא יהיה כדאי עוד לחוטפים להיס על חיי בני-ערובה ולהיכנע בלי קרב, ביווד-עם כי ממילא דינם מוות?

● שאלות ליועץ המישפטי לממשלה

● מדוע לא נקט היועץ ה-מישפטי לממשלה יוזמה, כדי להבטיח את ביצוע החוק, המוחר יוב חקירה בידי שופט (חוקר) מיקרי-מוות) בכל מיקרה שבו מת אדם בהיותו נתון במש-מורת חוקית?
 ● מדוע לא העמיד היועץ המיש-פטי את הרמטכ"ל על חובתו לתבוע חקירה כזאת, מאחר שהוא היה האחראי הישיר במקום שבו הוחזקו שני החוט-פים לפני הריגתם?
 ● מדוע לא ענה היועץ המישפטי עד היום למיכתבו של עורך-הדין אבנן ויכרני, פרקליט העולם הזה, שהעמידו על צורך זה?
 ● מדוע משתתף היועץ המישפטי לממשלה בפעולות לביצוע דוח ועדת-זורע, למרות הספקות החמורים שהועלו לגבי טיב חקירתה ולגבי מהי-מנות מימציאה של ועדה זו?
 ● מדוע לא התנגד היועץ מראש לנוהל הפסול, שבו אחד החשודים העי-קריים בפרשה ממנה ועדת-החקירה כפופה לו?

מקומו בשרות-הביטחון, המחזיק בידי כוח אדיר כזה על חיי כל אורה.
 ● ביום אין חוק, ואין גם פיקוח. וזהו עקב-אכילס של העניין כולו.
 ● ראש-הממשלה הוא עסקן פוליטי, האחראי למערכת מי-פיתגית מסוכנת ולניהול הממשלה, על התככים והמשכרים וה-בעיות היומיומיות הכרוכים בכך. הוא מנהל מערכת מתי-שה ובלתי-פוטקת של חסי-ציכוכ, הוא נקיע לגורים על-ידי הדרישות של תפקידו.
 ● (המשך בעמוד 38)

בין "הביטחון" ובין "החוק", ושעליכן יש למצוא פשרה בין השניים.
 ● מי שמפוגל להגיד דבר כזה, פסול מלכתח-לה בכל מישרה שהיא במישטר דמוקרטי. אין מקומו בממשלה, ואין מקומו בכנסת.
 ● טענה אווילית דומה היא שלהבא, יצטרך כל איש-ביטחון להצמיד אליו עורך-דין.
 ● אין צורך בעורך-דין כדי לדעת שאסור לרצוח, לאנוס, לשדוד, לגנוב ולהעיר-שקר. מי שקוים לעורך-דין כדי לדעת זאת, איז

שמות ראשי המוסד והשב"כ — כנהוג בארצות-הברית — וקיבלתי ממנו תשובה שלא שיכנעה אותי. איני רואה שום סיבה להעלמת שמותיהם של שני אנשי-מפתח במדינה, המרכזים ביניהם סמכויות כה אדירות. ממילא יודע האוייב את השמות האלה, ואסור להם להשתתף עצמם במיבצעים חשאיים.
 ● גופים אלה צריכים לפעול במסגרת החוק, בוודאי שאי-אפשר לחוקק מראש לגבי כל מצב, אך החוק אינו צריך לחוות כל מצב. החוק צריך לקבוע את התחומים ואת הסמכויות.
 ● מכל הטענות האוויליות והדמגוגיות שהושמעו בימים האחרונים, אין גרועה מן הטענה כאילו קיימת בפרשה זו סתירה

מקומו בשרות-הביטחון, המחזיק בידי כוח אדיר כזה על חיי כל אורה.
 ● ביום אין חוק, ואין גם פיקוח. וזהו עקב-אכילס של העניין כולו.
 ● ראש-הממשלה הוא עסקן פוליטי, האחראי למערכת מי-פיתגית מסוכנת ולניהול הממשלה, על התככים והמשכרים וה-בעיות היומיומיות הכרוכים בכך. הוא מנהל מערכת מתי-שה ובלתי-פוטקת של חסי-ציכוכ, הוא נקיע לגורים על-ידי הדרישות של תפקידו.
 ● (המשך בעמוד 38)

מקומו בשרות-הביטחון, המחזיק בידי כוח אדיר כזה על חיי כל אורה.
 ● ביום אין חוק, ואין גם פיקוח. וזהו עקב-אכילס של העניין כולו.
 ● ראש-הממשלה הוא עסקן פוליטי, האחראי למערכת מי-פיתגית מסוכנת ולניהול הממשלה, על התככים והמשכרים וה-בעיות היומיומיות הכרוכים בכך. הוא מנהל מערכת מתי-שה ובלתי-פוטקת של חסי-ציכוכ, הוא נקיע לגורים על-ידי הדרישות של תפקידו.
 ● (המשך בעמוד 38)